

ПРОПОЗИЦІЇ

до Закону України "Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану"

Верховною Радою України 5 вересня 2023 року прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану" (далі – Закон).

Підпунктом 15 пункту 1 розділу I Закону розділ XIII "Прикінцеві положення" Закону України "Про запобігання корупції" доповнено пунктом 2-11, яким встановлено, що тимчасово, протягом одного року з дня набрання чинності Законом або до дня припинення або скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, якщо він передуватиме завершенню зазначеного однорічного строку, відкритий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не забезпечується. Як виняток, Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує відкритий цілодобовий доступ до декларації у визначеному статтею 47 Закону України "Про запобігання корупції" порядку за зверненням суб'єкта декларування щодо оприлюднення поданих ним декларацій. Національне агентство визначає форму такого звернення та порядок його подання (абзац перший пропонованого пункту 2-11).

Законом також визначається, що протягом шести місяців з набрання ним чинності Кабінет Міністрів України на підставі результатів оцінки корупційних ризиків визначає перелік посад, суб'єктам декларування на яких рекомендується звернутись щодо забезпечення відкритого цілодобового доступу до поданих ними декларацій (абзац другий пропонованого пункту 2-11).

Крім того, встановлюється, що з дня завершення визначеного Законом однорічного строку до дня припинення або скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ (якщо такий день не передусе завершенню зазначеного однорічного строку), Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій

держави або місцевого самоврядування, відповідно до статті 47 Закону України "Про запобігання корупції" з урахуванням таких особливостей:

1) у відкритому доступі не відображаються декларації, подані суб'єктами декларування, зазначеними у частинах сьомій – чотирнадцятій статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" (крім декларацій, поданих суб'єктами декларування, зазначеними у пунктах 1–4 частини сьомої статті 45 цього Закону), у тому числі якщо відповідні декларації подано до початку проходження військової служби, призначення на посади (пропонована редакція підпункту 1 пункту 2-11);

2) Національне агентство з питань запобігання корупції вилучає з відкритого доступу декларації, зазначені у підпункті 1 пункту 2-11, на підставі письмового подання керівника (заступника керівника) державного органу, в якому проходить службу (працює) відповідний суб'єкт декларування. Порядок вилучення з відкритого доступу відповідних декларацій, порядок направлення письмового подання та його форму визначає Національне агентство з питань запобігання корупції (абзаци третій – п'ятий пропонованого пункту 2-11).

Законом також встановлюється, що з дня, наступного за днем припинення або скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ (у тому числі якщо такий день передує завершенню зазначеного вище однорічного строку), Національне агентство з питань запобігання корупції відповідно до статті 47 Закону України "Про запобігання корупції" забезпечує відкритий доступ до декларацій, що містяться в Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у тому числі декларацій, передбачених підпунктом 1 пункту 2-11 (крім суб'єктів декларування, на яких поширюється дія положень статті 52-1 Закону України "Про запобігання корупції") (абзац шостий пропонованого пункту 2-11).

Пропонований підхід, за яким з часу набрання Законом чинності тимчасово не забезпечується відкритий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не узгоджується із засадами державної політики та міжнародними зобов'язаннями України у сфері запобігання та протидії корупції.

За Основним Законом держави Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1); носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (частина друга статті 5); органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України (частина

друга статті 6); в Україні визнається і діє принцип верховенства права; Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша, друга статті 8); чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (частина перша статті 9); кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір; здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (частини друга, третя статті 34).

Конвенцією Організації Об'єднаних Націй проти корупції, ратифікованою Законом України від 18 жовтня 2006 року № 251-V, визначено, зокрема, що для ефективного запобігання корупції та боротьби з нею необхідним є всеосяжний і комплексний підхід; незаконне придбання особистого майна може завдати серйозної шкоди інститутам демократії, національним економікам та принципу верховенства права; запобігати корупції та викорінювати її – є обов'язком усіх держав (преамбула названої Конвенції).

За Конвенцією ООН проти корупції Україна взяла на себе зобов'язання: згідно з основоположними принципами своєї правової системи розробляти й здійснювати або проводити ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності (частина перша статті 5);

з метою боротьби з корупцією заохочувати, *inter alia*, непідкупність, чесність і відповідальність своїх державних посадових осіб згідно з основоположними принципами своєї правової системи; запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, *inter alia*, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій як державних посадових осіб (частини перша, п'ята статті 8);

вживати належних заходів, у межах своїх можливостей і згідно з основоположними принципами свого внутрішнього права, для сприяння активній участі окремих осіб і груп за межами державного сектора, таких як громадянське суспільство, неурядові організації та організації, що функціонують на базі громад, у запобіганні корупції й боротьбі з нею та для

поглиблення розуміння суспільством факту існування, причин і небезпечного характеру корупції, а також загроз, що створюються нею. Цю участь слід зміцнювати за допомогою таких заходів, як, зокрема, забезпечення для населення ефективного доступу до інформації; поваги, заохочення та захисту свободи пошуку, отримання, опублікування та поширення інформації про корупцію (частина перша статті 13).

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, боротьба з корупцією визначена одним із головних принципів для посилення відносин між сторонами та одним із пріоритетних напрямів співробітництва (статті 3, 14).

Основним Законом України визначено незворотність європейського та євроатлантичного курсу України.

Декларування фінансового та майнового стану особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, має на меті запобігання та протидію корупції, яка завдає серйозної шкоди, у тому числі, економічному розвитку держави.

Тож Законом України "Про запобігання корупції" запроваджено обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, подавати декларації на офіційному веб-сайті Національного агентства з питань запобігання корупції, до яких має забезпечуватися відкритий цілодобовий доступ (статті 45, 47).

Конституційний Суд України у Рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 зазначив, що перебування особи на посаді, пов'язаній зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, передбачає не тільки гарантії захисту прав цієї особи, а й додаткові правові обтяження; публічний характер як самих органів – суб'єктів владних повноважень, так і їх посадових осіб вимагає оприлюднення певної інформації для формування громадської думки про довіру до влади та підтримку її авторитету у суспільстві (абзац перший підпункту 3.3 пункту 3).

Про важливе значення оприлюднення декларацій та вільного доступу до інформації в них для запобігання та протидії корупції йдеться й у рішенні Європейського суду з прав людини, який зазначив, що доступ громадськості до декларацій, що публікуються та доступні для всіх зацікавлених осіб через Інтернет, є гарантією того, що зобов'язання оприлюднювати декларації є предметом громадського контролю; громадськість має законний інтерес у забезпеченні прозорості місцевої політики, а доступ до декларацій через Інтернет робить доступ до такої інформації ефективним і простим; без такого доступу зобов'язання не мало б практичного значення або реального впливу на ступінь поінформованості громадськості щодо політичного процесу (справа *Wyrych v. Poland* № 2428/05).

Ураховуючи викладене, не можу погодитися із пропонованим Законом підходом, за яким не забезпечується відкритий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та пропоную:

абзаци восьмий – тринадцятий підпункту 15 пункту 1 розділу I Закону викласти в такій редакції:

"2-11. Установити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, Національне агентство з питань запобігання корупції забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до статті 47 цього Закону, з урахуванням таких особливостей:

1) у відкритому доступі не відображаються декларації, подані суб'єктами декларування, які зазначені у частинах сьомій (крім осіб, зазначених у пунктах 1 – 4 частини сьомої статті 45 цього Закону), восьмій – чотирнадцятій статті 45 цього Закону (у тому числі якщо відповідні декларації були подані до початку проходження військової служби, призначення на посади);

2) Національне агентство вилучає з відкритого доступу декларації, зазначені у підпункті 1 цього пункту, на підставі письмового подання керівника (заступника керівника) державного органу, у якому проходить службу (працює) відповідний суб'єкт декларування. Порядок вилучення з відкритого доступу відповідних декларацій, порядок направлення письмового подання та його форму визначає Національне агентство.

З дня, наступного за днем припинення або скасування воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, Національне агентство забезпечує відкритий доступ до декларацій, зазначених у підпункті 1 цього пункту, відповідно до статті 47 цього Закону";

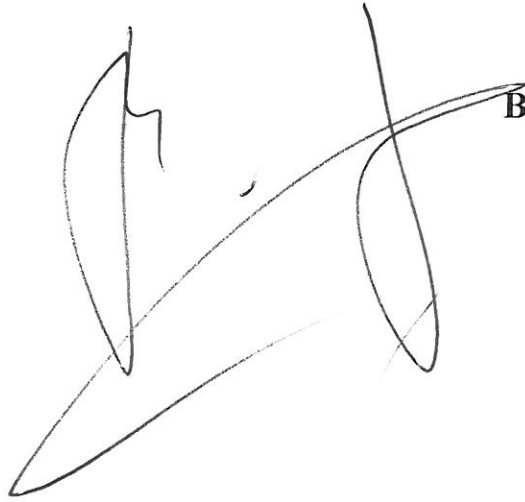
пункт 3 розділу II "Прикінцеві положення" Закону викласти в такій редакції:

"3. Національному агентству з питань запобігання корупції:

протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом забезпечити приведення своїх актів, роз'яснень, методичних рекомендацій тощо у відповідність із цим Законом;

забезпечити відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до статті 47 Закону України "Про запобігання корупції", з урахуванням особливостей, встановлених пунктом 2-11 розділу XIII "Прикінцеві положення" Закону України "Про запобігання корупції", не пізніше 60 днів з дня набрання чинності цим Законом".

Президент України

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name 'Volodymyr Zelenskyy'.

В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ